

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

Development of Sustainable Tourism at Kamala Sub-district
and Kathu District, Phuket in Tourism Operators' and
Local Government Officers' Perspective

สุเทพ สิงห์ษาพะ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต

อีเมล: susing@rpu.ac.th

Sutep Singkhalah

Lecturer, Tourism Industry Department, Faculty of Business Administration,
Rajapruk University, Phuket Center

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมถึงศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 95 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ Chi – Square การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีคะแนนความคิดเห็นโดยรวมระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ยกเว้น ด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว มีคะแนนความคิดเห็นโดยรวมระดับมาก แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้เริ่มกำหนดนโยบายในความรับผิดชอบโดยขอความร่วมมือกับชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อประสานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to study the development of sustainable tourism in the context of tourism in Kamala sub-district and Kathu District, in Phuket to compare the approach to sustainable tourism development in the Kamala sub-district, Kathu District of Phuket by the status of the tourism operators and stakeholders of tourism and and to study the suggestions from the tourism operators and stakeholders of tourism to the sustainable tourism development in Kamala sub-district, Kathu district in Phuket. The sample consisted of 95 people from the tourism operators and the representative of local governments by purposive sampling. The used tool was the questionnaires. The data analysis was frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (SD), hypothesis tested by Chi - Square and One - way ANOVA.

The research results showed that 1) The development of sustainable tourism rated the opinion in overall at the average level such as the environmental, the tourism conservation, the education and the raising awareness of tourism and the participation in planning of tourism development respectively except the development in tourism business which had the different opinion scores in overall at the high level. 2) The development on the sustainable tourism for stakeholders in tourism related in the same direction at the statistically significances at the 0.05 level. 3) The suggestions were that the government and the local governments should be the innovators to improve the policy on responsibilities by encouraging from the community or the tourism operators such as the accommodation entrepreneurs, tour operators, recreation entrepreneurs and other sectors in order to coordinate the occurred various activities including of the mutual assistance in preventing and conserving the natural resources and environmental etc.

Keywords: sustainable tourism development, tourism operators and local governments

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันและวางรากฐานระบบเศรษฐกิจ และสังคมระยะยาว การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจ ของพื้นที่โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางรากฐานการพัฒนาเป็นสังคมและชุมชนที่เข้มแข็งมี

ระบบบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการค้า การบริการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการจ้างแรงงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ ๆ ที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นซึ่งหมายรวมถึงวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน

ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2545) เป็นแนวความคิดที่ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยในการเดินทางท่องเที่ยวที่มีความหมายมากกว่าการได้เห็นภูมิประเทศ หรือได้สัมผัสภูมิอากาศที่แตกต่างออกไป แต่เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการที่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวโดยปราศจากผลกระทบทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และสังคม การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น เกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะด้านการวางแผน และการจัดการร่วมกัน รวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการบำรุงรักษา อนุรักษ์ และการสร้างความเข้าใจอันดีภายในท้องถิ่นระหว่างผู้ที่อาศัย นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงมีความสำคัญมากกว่าการจัดการท่องเที่ยวทั่วไป เนื่องจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้อยู่อาศัย นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยที่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ ประเมินผลดี และผลเสีย การให้ผู้อาศัยในท้องถิ่นนั้น ๆ มีส่วนวิพากษ์แผนการท่องเที่ยว รวมถึงการศึกษาร่วมกัน ระหว่างผู้อาศัยในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ฯลฯ

จังหวัดภูเก็ตมีการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองทางด้านการท่องเที่ยวจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศทั่วโลก สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งล้วนมีความหลากหลายทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิ มีท้องทะเล ภูเขา หาด ภูเขาและเกาะแก่งบิรวาร จนทำให้ภูเก็ตมีชื่อเสียงระดับโลกด้านการท่องเที่ยว ด้วยเสน่ห์ของท้องทะเลอันดามัน ทะเลกังปัดของมหาสมุทรอินเดียที่มีหมู่เกาะที่สวยงาม ภูเขาที่มีหาดทรายขาวละเอียดทอดตัวไปตามแนวชายฝั่งทะเล โดยมีปากอ่าวที่มีลักษณะเป็นหาดหินและเชิงผาคันเป็นระยะทางชายฝั่งทะเลตะวันตกของเกาะภูเก็ต ส่วนชายฝั่งทะเลตะวันออกของเกาะภูเก็ต ภูเขาสูงกว้าง และมีเกาะแก่งประดับ จะคั่นด้วยแหลมหินและแหลมดิน หาดทรายและทรายปนสลับกันไป จนได้รับสมญานามว่า ไข่มุกแห่งอันดามัน จนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศตราบถึงปัจจุบัน (สุเทพ สิงห์มาพะ, 2549: 3)

ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นตำบลหนึ่งในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยว เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศอยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ต

ประมาณ 26 กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีหาดทรายขาวสวยงาม สงบเงียบเหมาะสำหรับการพักผ่อน เล่นน้ำ ดำน้ำ เป็นต้น ความยาวของหาดประมาณ 2 กิโลเมตร ปัจจุบันหาดกมลาอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลกมลา ซึ่งมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยว เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหารและกิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ผลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาส่งผลทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามมา เช่น เกิดปัญหาแก่งแย่งผลประโยชน์ ปัญหาค่าครองชีพสูงของคนในท้องถิ่นสูงขึ้น เกิดปัญหาอาชญากรรม เกิดพฤติกรรมเลียนแบบนักท่องเที่ยว ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ ปัญหาขยะ เป็นต้น

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมแล้วอาจทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นยังอาจทำให้ชุมชนได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวได้อีกด้วย การที่หลายฝ่ายพยายามที่จะให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นย่อมทราบถึงภาวะการณ์ต่าง ๆ ปัญหาที่สำคัญคือมีความรักและผูกพันกับสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่อยู่เป็นทุนเดิม จึงเป็นโอกาสอันดีที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนจะได้มาแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนได้รับโอกาสให้เข้ามาแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก รัก ผูกพัน และหวงแหนชุมชนในฐานะที่เป็นเจ้าของก็จะเพิ่มพูนมากขึ้น เกิดความตระหนักในการปกป้องและอนุรักษ์ นอกจากนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเองยังมีความรู้สึกที่ดีกับการที่ได้รับเกียรติให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาจัดการด้านต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนตั้งแต่เริ่มต้น มิใช่ภาครัฐ ประชาชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ เป็นผู้วางแผนและพัฒนาเพียงผู้เดียว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในบริบทของการท่องเที่ยว ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในบริบทของการท่องเที่ยว ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามสถานภาพของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในบริบทของการท่องเที่ยวตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในบริบทของการท่องเที่ยว ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

1.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน จำนวน 95 ราย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ สถานภาพทั่วไปของผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.3.3 พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

1.3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ถึง 5 กุมภาพันธ์ 2558

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีข้อความ 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีข้อความ 4 ข้อ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีด้วยกัน 6 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน

พัฒนาการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การจัดการ
ด้านสิ่งแวดล้อม และการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อ
การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นแบบปลายเปิด (Open - ended questionnaire)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive method) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าความถี่ และร้อยละ (percentages) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จำแนกตามสถานภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธี LSD (Least Significant Difference) และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.27

2. เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จำแนกตามสถานภาพของผู้ประกอบการท่องเที่ยว พบว่า

2.1 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แยกตามด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06

2.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แยกตามด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28

2.3 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แยกตามด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56

2.4 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แยกตามด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42

2.5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แยกตามด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06

3. ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าประชาชนในท้องถิ่น ต้องเป็นผู้ริเริ่มกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อประสานการพัฒนาต่าง ๆ ที่รองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น รวมถึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาปกป้องรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบลกลมา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

4. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกลมา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวโดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว พบว่าโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิงภรณ์ วงเวียน (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เกาะเสม็ดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ป่าไม้มีความสวยงาม และจุดเด่นในด้านหาดทรายขาวละเอียด น้ำทะเลใส มีอ่าวต่าง ๆ มากมาย มีความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว การจัดการทางการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล นพรัตน์ (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 2) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน โดยทำการศึกษาจากการเก็บแบบสอบถามจากประชาชน จากการสุ่มตัวอย่าง

จำนวน 295 คน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การค้นหาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม และการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมน้อยในการตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนพบว่า 1) ปัจจัยภายใน ประชาชนมีทัศนคติที่ดีปานกลางต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับต่อส่วนรวมจากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวมากพอสมควรในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยภายนอก ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และได้รับการชักชวนจากบุคคล หรือหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้นำหมู่บ้านในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนค่อนข้างมาก มีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวและการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาก ได้แก่ 1) ขาดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี 2) แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมไม่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ 3) สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์เสื่อมโทรม 4) เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น

2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และที่เป็นตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดให้มีการเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดนิทรรศการเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรพงษ์ ศรีพุ่ม (2545) ได้ศึกษาเรื่องภาพลักษณ์เกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานีเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืน พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ในทัศนคติของประชาชนของจังหวัดปทุมธานี โดยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีกับภาพลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานีในทัศนคติของประชากรมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก

3. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ให้คะแนนระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ในเรื่องด้านการเปิดโอกาสบุคคลใน

ท้องถิ่นเข้ามาทำงานด้านการท่องเที่ยวก่อนบุคคลภายนอก และผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรมให้คะแนนระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ถนนเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกเข้าถึงได้ง่าย รองลงมามีป้ายสัญลักษณ์บอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ชัดเจนสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คะแนนระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แยกตามด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการศึกษาได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ อริยานนท์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กรณีศึกษาอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัญหาและความต้องการของอุทยานที่สำคัญได้แก่ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัญหาชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์การเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยก่อนและหลังวิจัยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง ในระดับนโยบาย รัฐควรให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยรัฐจะต้องพยายามเชื่อมโยงประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะปัญหา การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ซึ่งถ้าหากรัฐได้เข้าใจถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้วจะทำให้เกิดความสอดคล้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้โดยความร่วมมืออันดีระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว ฝ่ายการเมือง ราชการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวมีความยั่งยืนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน และประเทศชาติ

2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดการและวางแผนอย่างเป็นระบบ สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยว เข้ามาพูดคุยกับผู้นำชุมชน ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ เกี่ยวข้องเรื่องการตรวจสอบความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ รณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกคนในพื้นที่ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของธรรมชาติที่มีต่อการท่องเที่ยว มีการออกแบบการใช้พลังงานทรัพยากรทางธรรมชาติให้น้อยลงหรือพัฒนาให้เป็นพลังงานสะอาด เพราะเป็นการสื่อถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จัดประชุม

ปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เพื่อหาวิธีป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลจากผลกระทบทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

3. จัดตั้งชมรมหรือสมาคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นในชุมชน โดยมีประชาชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้นำท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สนใจร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยกันปกป้องอนุรักษ์ รักษา ปั่นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ให้กลับมาเหมือนเดิม

4. ผู้จัดทำวิจัยมีคำแนะนำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ชุมชน เช่น ระบบนิเวศ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถรักษาไว้ให้กับอนุชนรุ่นหลังได้

บรรณานุกรม

- กิตติ อริยานนท์. (2548). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กรณีศึกษา: อุทยานสิ่งแวดล้อมนาชาติสิรินธร ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ. คุษณินพนธ์ สิ่งแวดล้อมศึกษาคุษณินพนธ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณิงกรณ์ วงเวียน. (2555). การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. คุษณินพนธ์ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุษณินพนธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2545). การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวธรรมชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นภดล นพรัตน์. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรพงษ์ ศรีพุ่ม. (2545). ภาพลักษณ์เกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานีเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืน. รายงานการวิจัย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุเทพ สิงห์ฆาพะ. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ ธรณิพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.